

Roste *Dactylorhiza lapponica* v ČR ?

Petr Batoušek, Zlín, leden 2013

V Bílých Karpatech byly nalezeny drobné rostliny podobné prstnatci májovému, které jsem předběžně přiřadil k druhu *Dac. lapponica*, a publikoval v časopise *Roezliana*, Brno, 34: 33–35, 2005.

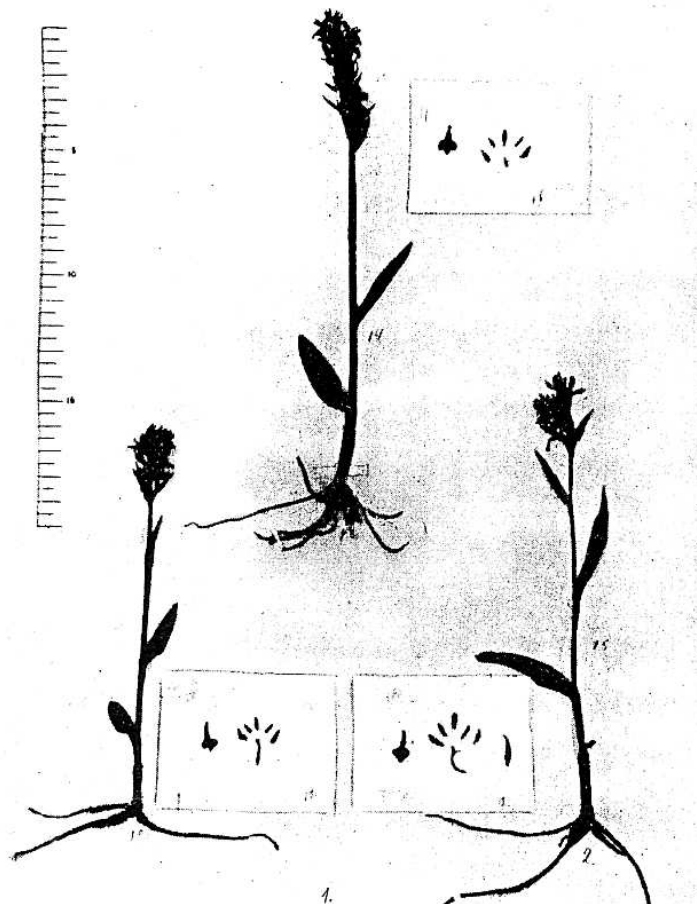
Na počátku si položíme dvě otázky:

- 1 – Z oblasti Alp jsou již delší dobu známy rostliny považované za *Dactylorhiza lapponica*. Jsou tyto shodné s rostlinami ve Skandinávii, odkud byl druh popsán ?
- 2 – Jsou rostliny z našeho území shodné s rostlinami z Alp nebo se skandinávskými ?

Skandinávský typ

Lit.: Vermeulen P. (1947): Studies on *Dactylorhiza*, Fig.VII/1, Utrecht

1. *Dactylorhiza lapponica*
(Laest. ex Rchb.) Vermln.
Original specimens of
Laestadius. Herb. Upp-
sala. Rev. Dact. 0632.

Originální exempláře švédského botanika
Lars Levi Laestadius

Čím se liší od Alpského typu?

Variabilita rostlin malá

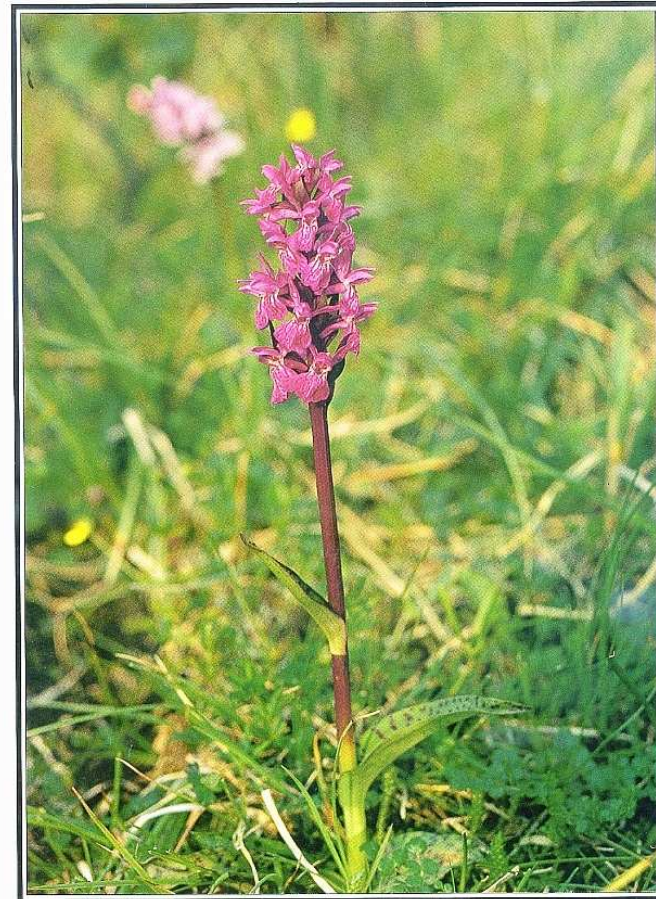
1. Lodyha ztuha přímá, tlustější
2. Lodyžní články dlouhé
3. Listy kratší nebo až o málo delší než lodyžní články
4. Listy v počtu 3

Skandinávský typ

Landwehr J. (1977): *Wilde orchideeën van Europa, Vol. 1. s' Graveland.*
(roztina vlevo)

Hansson S. (1985): *Orkidéen i svensk natur. Wiken.*

FJÄLLNYCKLAR, LAPPNYCKLAR
DACTYLORHIZA LAPONICA

Skandinávský typ

Herbářová položka

rostlin z Norska

Skandinávský typ

Lok. Norsko, Tarstad, 2012, foto B. Trávníček

Skandinávský typ

Lok. Norsko, Tarstad, 2012, foto B. Trávníček

Skandinávský typ

Lok. Švédsko, Tärnamo, 2012, foto B. Trávníček

Skandinávský typ

Lok. Švédsko, Tärnamo, 2012, foto B. Trávníček

Alpský typ – Bavorsko

[www. AHO-bayern.de](http://www.AHO-bayern.de)

Čím se liší od Skandinávského typu?

Variabilita rostlin velká (patrné ovlivnění druhem *D. traunsteineri*)

1. Lodyha přímá nebo zprohýbaná, tenká nebo tlustá
2. Lodyžní články delší nebo zkrácené
3. Listy kratší nebo až 3× delší než lodyžní články, dolní často sblížené
4. Listy v počtu (3-) 4

Alpský typ [www.AHO – bayern.de](http://www.AHO-bayern.de)

Alpský typ Francie

**Lit.: Dusak F. et Prat D. coords
(2010): Atlas des Orchidées
De France, Paris, 400 p.**

Dactylorhiza lapponica (Laestad ex Reichenbach fil.) Soó

Étymologie : de Laponie, d'où l'espèce a été décrite.

Nom français : Orchis de Laponie.

Nomenclature

- **Synonymes :** *Orchis lapponica* Laestad ex Reichenbach fil. (basionyme), *Dactylorhiza pseudocordifera* (Neumann) Soó.

Classement liste rouge nationale UICN

- **Catégorie :** DD
- **Critères remplis :**
- **% population mondiale :**

État de conservation et statut de protection

- Rare, menacé par la recolonisation forestière.
- Aucune protection en France.

Répartition

Arctico-alpine : nord de la Scandinavie, Écosse et ensemble de l'arc alpin.

En France, de la Haute-Savoie aux Alpes-de-Haute-Provence, mais répartition encore mal connue. De 1250 à 2250 m d'altitude.

Écologie

- **Étage :** Montagnard à subalpin.
- **Habitat :** Prairies humides et marais.

Alpský typ – Itálie

Lit.: G.I.R.O.S. (2009): *Orchidee d'Italia*, Brugherio.

Ze sev. Itálie uveden jako *D. lapponica* subsp. *rheatica* Baum. et Lorenz

Alpský typ – Švýcarsko

Lit.: Reinhard H. R. (1991): Die Orchideen der Schweiz und angrenzender Gebiete. Egg.

Alpský typ

Lok.: Švýcarsko, Graubünden, Sankt Moritz, Julierpass, 29. 7. 2009

Alpský typ

Lokalita: Švýcarsko, Graubünden, Sankt Moritz, Julierpass, 29. 7. 2009

Alpský typ

Lokalita: Švýcarsko, Graubünden, Sankt Moritz, Julierpass

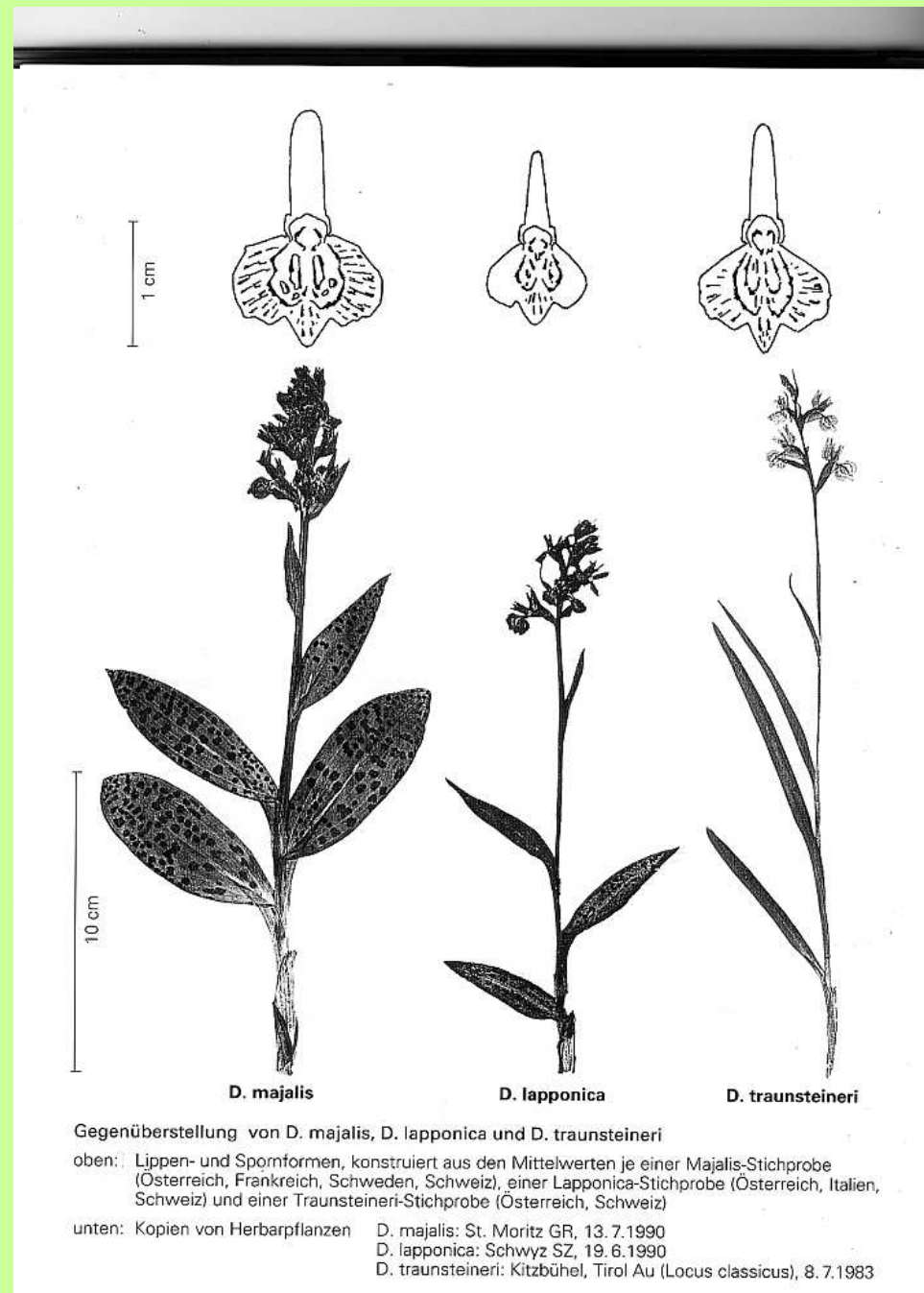
Srovnání rostlin *Dac. lapponica*
s *Dac. majalis* subsp. *alpestris*
z téže lokality

Alpský typ

Lit.:

Reinhard H. R. (1991): Die Orchideen der Schweiz und angrenzender Gebiete. Egg.

Srovnání druhů *D. lapponica* s *D. majalis* a *D. traunsteineri* z území Švýcarska

Karpaty – srovnání s *Dac. majalis* z týchž lokalit

Bílé Karpaty, Březová

Štramberk, Dolní Kamenárka

Tabulka rozlišovacích znaků *D. lapponica* a *D. majalis* sestavená z údajů z literatury a vlastních poznatků z Alp a Karpat.

Nejnižší hodnoty u *D. majalis* náleží zpravidla k subsp. *alpestris*.

znaky	<i>Dac. lapponica</i>	<i>Dac. majalis</i>
výška rostliny	12 – 25 cm	(20–) 25 – 50 (–60) cm
počet listů	3 – 4	4 – 6 (–8)
šířka 2. listu	0,6 – 1,5 cm	(1,5–) 2,0 – 3,5 cm
Ø lodyhy pod květenst.	1 – 3 mm	(2,5–) 3,5 – 5,0 (–6,0) mm
délka květenství	2,0 – 4,5 (–6,5) cm	(4,5–) 6,0 – 9,5 (–11,0) cm
šířka pysku (dolní kv.)	6 – 9 mm	10 – 14 (–16) mm
horní list	Nedosahuje bázi květenství	dosahuje n. přesahuje bázi květenství
dolní listeny	zděli květů	delší květů

Karpaty

Lok.: Slovensko, Nízke Tatry Telgárt; Štiavnické vrchy, D. Niva

Lit.: Vlčko J. et al. (2003): Vstavačovité Slovenska, Zvolen

Karpaty

Lok.: Bílé Karpaty, Nová Lhota – Vápenky

**Lok.: Bílé Karpaty, Nová Lhota–Vápenky; Štramberk, Dol.
Kamenárka**

Lokalita: Štramberk, lom Dolní Kamenárka, 23. 5. 2012

Lokalita: Štramberk, lom Dolní Kamenárka, 23. 5. 2012

Lokalita: Štramberk, lom Dolní Kamenárka, 23. 5. 2012

Lokalita: Štramberk, lom Dolní Kamenárka, 23. 5. 2012

Lokalita: Štramberk, lom Dolní Kamenárka, 23. 5. 2012

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 22. 6. 1979

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 22. 6. 1979

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 11. 6. 2004

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 12. 6. 2005

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 27. 5. 2006

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 27. 5. 2006

Lokalita: Bílé Karpaty, Březová, 28. 5. 2009

Závěr:

- ▶ 1. Rostliny z našeho území jsou shodné s rostlinami z Alp – „Alpský typ“ (vyskytuje se ve střední a záp. Evropě)
- ▶ 2. Rostliny „Alpského typu“ se některými znaky liší od rostlin ze Skandinávie – „Skandinávský typ“
- ▶ 3. Oba typy rostlin však mají společné znaky, kterými se liší od *Dactylorhiza majalis* s. str.

Děkuji za pozornost

K O N E C